

Factsheet knelpunten Complementaire zorg

Achtergrond

Voor de herziening van de richtlijn Complementaire zorg is geïnventariseerd bij zorgverleners en bij patiënten en naasten welke knelpunten zij in de praktijk ervaren. De huidige richtlijn is dertien jaar oud, de herziening ervan is onderdeel van het Meerjarenplan Richtlijnen palliatieve zorg 2018-2023 van de KNMG en IKNL. Complementaire zorg is aanvullende zorg die gegeven wordt naast de reguliere zorg en gaat uit van een holistische benadering die lichamelijke, emotionele, mentale, spirituele en sociale behoeften omvat. Het heeft als doel het welbevinden van de patiënt te bevorderen en kan klachten verlichten en daarmee de kwaliteit van leven verbeteren.

Knelpunten

De knelpunten zijn begin 2022 geïnventariseerd door het afnemen van 12 interviews onder patiënten en naasten, 7 voor de handreiking volwassenen en 5 voor de handreiking kinderen. Een van de ouders zei in het interview: *‘Voor ons gevoel zaten de behandelaren heel erg ‘op het repareerstukje’ en stonden zij niet naast ons om te kijken hoe wij konden gaan voor een zo goed mogelijke kwaliteit van leven’.*

Ook genoemd door patiënten is: *‘Jammer dat er voor veel interventies geen wetenschappelijk bewijs is maar eigenlijk maakt dat ook niet veel uit, ieder moet gewoon kijken wat voor hem werkt’.*

Daarnaast is in het voorjaar van 2022 een enquête uitgezet onder zorgverleners, deze is door 52 zorgverleners ingevuld. In deze enquête is gevraagd welke belangrijkste knelpunten in de zorg voor mensen in de palliatieve fase zij ervaren. Aan de hand van de resultaten is bepaald welke interventies in ieder geval moeten worden beschreven in de nieuwe handreiking. De knelpuntenenquête had de vorm van een online vragenlijst en is uitgezet via betrokken wetenschappelijke verenigingen, social media en leden van de richtlijnwerkgroep. Uit de enquête kwam de wens voor een praktische handreiking.

Daarnaast hadden werkgroepleden van te voren een lijst benoemd met elf mogelijke interventies voor de handreiking. Aan respondenten is gevraagd om hiervan een top vijf aan te geven. Ook konden ze aangeven welke andere interventies ze graag toegevoegd zouden zien. De zorgverleners is niet gevraagd tot welke beroepsgroep zij behoren. De belangrijkste interventies die zorgverleners graag terug zien in de handreiking zijn:

- hand- en voetmassage (66%)
- ontspanningsoefeningen (64%)
- etherische oliën (62%)
- luisteren naar muziek (57%)
- warmtetherapie (55%)
- energetische interventies (49%)
- mindfulness (47%)

Het vaakst genoemd door patiënten, naasten en ouders is dat het reguliere zorgsysteem erop gericht is om direct voluit te gaan behandelen en dat iedere zorgverlener ‘alleen naar het eigen stukje kijkt’. Het kijken naar het geheel wordt daarin gemist.

Overige knelpunten

Alle respondenten en geïnterviewden hadden ook de mogelijkheid om aanvullende knelpunten te benoemen. De belangrijkste aanvulling die hier werd gegeven was dat er vaak te weinig aandacht en zelfs desinteresse is voor het niet-medische deel. Complementaire zorg mag volgens de respondenten meer bekendheid krijgen waardoor patiënten en naasten beter geïnformeerd worden over de mogelijkheden ervan en waardoor het meer een onderdeel van het geheel wordt.

Vervolg

Op basis van deze knelpuntenanalyse gaat de richtlijnwerkgroep de knelpunten beantwoorden en herzien in twee delen (volwassenen en kinderen) op basis van literatuur en ervaringen in de praktijk. Dit resulteert naar verwachting in juni 2023 in een herziene *handreiking Complementaire zorg*.